

פרשת מקץ שבת חנוכה

אנו זוכים מתחילת המלחמה להיפגש עם גבורה מופלאה, גבורת החיילים המסתערים בעוז, גבורת המילואימניקים שעוזבים את הכול ומתגייסים, גבורת הנשים והאימהות ששולחות את בעליהם ובניהם לקרב, גבורת המשפחות השכולות, שקוראות להמשיך ולהילחם ולא לוותר, שעומדות עם גב זקוף ועיניים דומעות, גבורת אנשי החסד שלא יכולים לשבת בביתם ויוצאים לסייע ולעזור, גבורת משפחות החטופים, שאומרות בלב קרוע, שהגוף נאבק על בריאותו וקיומו, אי אפשר להתייחס לציפורן, ואנחנו הציפורן (צביקה מור אבא של איתן), ודורשות לעשות את הטוב לעם ישראל!

כשאני נפגש עם האנשים האלה, אני מבין שסוד הכוח שלהם הוא מהבית והמשפחה, מה שנותן כוח ועוצמה, גבורה ומסירות לחיילנו ולכל מעגלי הגבורה, זה האור שהם ספגו בבית הנפלאים שהם גדלו בהם. כדי שהאדם יוכל לצאת למהלכים אדירים הדורשים גבורה ואומץ ולשנות את העולם, הוא צריך בית חם ואוהב, משפחה שעוטפת בחום, ידיעה שגם כאשר הוא ייצא להאיר את העולם ויתקל ברוחות חזקות שיעמדו נגדו, הוא לעולם לא לבד – יש לו גב של משפחה אוהבת ותומכת.

מצוות חנוכה היא "נר איש וביתו". מי שאין לו בית מאחוריו לא יוכל לעולם לצאת לרחוב החשוך ולהאיר אותו, רק מתוך הבית אפשר לצאת להאיר את החשיכה.

כשאנו מתבוננים בגבורת החשמונאים אנו מוצאים שהבית מקבל מקום משמעותי וחשוב. המרד החשמונאי מובל על ידי משפחה: "בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו". הרב יצחק ניסנבוים הי"ד מציין שיש כאן חיבור מופלא בין אב לבניו; בין צעירות, חדוות נעורים ועוצמה, לבין הדרת הזקנה.

מתתיהו הזקן, יכול לפעול כי הוא יודע שבניו איתו, הן בבכי ובצער – "ויקראו מתתיהו ובניו את בגדיהם וילבשו שק ויתאבלו מאד" – והן בהתחזקות מול הניסיון לבטל את אמונתם – "ויהי כאשר באו פקידי המלך עיר מודעית להעביר את העם מתורת ה' לעבודת האלילים ולזבוח להם, וילוו אליהם רבים מבני ישראל, ומתתיהו ובניו התחזקו". גם היוונים מבחינים במקור הכוח של מתתיהו ומזכירים לו שוב ושוב את בניו: "ויאמרו שרי המלך אל מתתיהו לאמור. הן איש נגיד ונכבד אתה בקרב עמך, ומספר בניך רבים וגם רבה משפחתך, לכן קרב נא אתה ראשונה לעשות את מצוות המלך כאשר עשו בכל מדינות מלכותו, וגם כל אנשי יהודה וירושלים, ואתה ובניך תמצאו חן בעיני המלך, וייתן לכם זהב וכסף ומתנות יקרות".

אך מתתיהו בוטח במשפחתו, הוא יודע את אמונתם ועוצמתם:

"וישא מתתיהו את קולו ויאמר: אם אמנם יסורו כל עבדי המלך גוי גוי מאלוהיו וישמעון לקולו להמיר את חוקות

אבותיהם. לא כן אנכי ומשפחתי, כי לא נסור ימין ושמאל מאחרי חוקות אבותינו. חלילה לנו לשוב ממצוות ה'

אלוהינו ולהפר בריתו אתנו. לכן את דתי המלך לא נעשה, ואת חוקותינו לא נמיר בחוקות המלך".

מכוח תורת אבות ומחיבור הבנים והאבות מתתיהו מעיז להתמרד, ומיד לאחר מכן להתחיל את מלחמה האדירה על אמונת ישראל מדורי דורות: "וירץ אחרי כן בתוך העיר ויקרא בקול גדול ויאמר: מי האיש החרד לתורת אלוהיו ומחזיק בבריתו – יבא אחרי. ויברח הוא ובניו אל הרי המדבר, ויעזבו כל אשר להם בתוך העיר".

הרב נריה זצ"ל מוסיף ומראה שבנוסח התפילה מוזכרים שלושה דורות: יוחנן, מתתיהו ובניו, ומעיר שכאשר ישנם שלושה דורות המחוברים זה לזה, ומחוברים יחד לאידיאל הגדול של קידוש שם ה' בעולם, הרי שדבר לא יכול לעצור בעדם. כפי שכתוב: "והחוט המשולש לא במהרה ינתק".

היוונים ניסו בגזירתם להחליש את עוצמת המשפחה וגזרו כל מי שנישאת תיבעל להגמון תחילה, וכן גזרו על מילה (על המשכיות הברית), ועל השבתות והמועדים (שהם זמני ההתכנסות המשפחתית), הן גזרו לעקור את הדלתות (לבטל את האינטימיות המשפחתית).

בפרשת השבוע אנו רואים שהדבר שמציל את יוסף מליפול בחטא היא דמות דיוקנו של אביו. הקישור העמוק של יוסף אל אביו ואימו ואל משפחתו, והרצון להמשיך להיות חלק מהם, הוא שעוזר לו לעמוד בניסיון, כדברי הגמרא (סוטה לו:): "באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו: יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות?", ומוסיף הירושלמי (הוריות ב, ה): "אמר רבי אבין אף איקונין של רחל ראה".

יעקב לא מוכן לוותר על בנו האהוב יוסף ולכן אומרת התורה: "ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, וימאן להתנחם". האהבה האדירה הזאת מביאה גם את יוסף למאן: "ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה עמי, וימאן ויאמר אל אשת אדוניו הן אדוני לא ידע איתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי, איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלוקים".

גם בדורנו נראה שהדבר החשוב והיסודי ביותר הוא להצליח להקים משפחות בהם ההורים והילדים מחוברים ומאוחדים באהבה גדולה לאמונה גדולה. במשפחות כאלה כאשר אחד מילדי המשפחה יעמוד בניסיון (ובדורנו הניסיונות תכופים וקשים), תראה לו דמות דיוקנו של אביו והוא יוכל לעמוד בניסיון. מתוך משפחות יצאו גיבורים, שיוכלו להביס את הרשע ולהאיר את העולם, עם גיבורים כאלה נוכל להמשיך ביתר שאת ועוז את הגאולה בה אנו נמצאים.

יהי רצון שנזכה ליצור בתים מלאי אהבה ואור, מלאי ערכים ואידיאלים, מלאי עוצמה וגבורה.